

1952 წელი. ჰელსინკი

ერთი საღამო ოლიმპიურ ჩემპიონთან

ამას წინათ, რაღაც საქმეზე ოლიმპიურ ჩემპიონთან რაფაელ ჩიმიშკიანთან შევიარე, დავსხედით, ვისაუბრეთ, გული გადავაყოლეთ, ყავა და ნუგბარი მივირთვით, რომელიც მისმა მეუღლემ, ქალბატონმა მარიამ მოგვართვა.

მერე, ჭკუაში ჩამიჯდა, ზოგი რამ, რაც მკითხველმა ნაკლებად იცის, თქვენთვისაც გამეზღო.

– თბილისში, რუსთაველის ძეგლთან ერთი პატარა ქუჩაა, გაბაშვილის სახელობისა, რომლის 5 ნომერშიც დავიბადე 1929 წლის 23 მარტს. მამაჩემი, არკადი, რკინიგზის სამმართველოში ცვლის უფროსად მუშაობდა, დედა, ნინო ბერიძე, დიასახლისი ბრძანდებოდა. ძმა სურენი ჩემზე სამი წლით იყო უფროსი.

შინ რუსული ენა დომინირებდა და მე მგონი, დედ-მამა მორიგებულები იყვნენ, არც შენი და არც ჩემიო, თუმცა, ეს, რა თქმა უნდა, ხუმრობით.

ნამდვილი ქართული ეზო გვექონდა, ახლა რომ რატომღაც იტალიურს ეძახიან...

თბილი, ისეთი თბილი, რო უკეთეს ვერ წარმოიდგენდი.

აქ ახლა ჩემი უფროსი ქალიშვილი და ძმისშვილი ცხოვრობენ. როცა გულზე რაღაც შემომავლება ხოლმე, სწორედ აქ მოვდივარ, ამ სახლის კიბეებზე ჩამოვჯდები და თვალწინ უმაღლესი მთელი ჩემი ბავშვობა გადავხედავ. გავიხედავ მარჯვნივ, მარცხნივ, აღვიდგენ ძველ კადრებს და მიკვირს, ნუთუ მე ვიყავი ის მარჯვე, დიდი „შუსტრი“ ვინმე, დედა რომ სულ ქუჩაში დამსდევდა-მეთქი. მახსენდება ის ბედნიერი წლები და უნებლიეთ თვალეებზე ცრემლი მომადგება...

დედაჩემი შიშობდა, ემანდ ამ მამაძაღვლმა რამე არ მოიწიოს, რამე არ დააშავოსო. სწრაფი ვიყავი, უბნელებს ყველას ვჯობდი სირბილში, ხტომაში. მამაჩემს აივანზე ღერძი ჰქონდა დამაგრებული და ყოველ დილას „კუთხეს იჭერდა“. ცოტა მაღალი კი იყო, ვერ ვწვდებოდი და სკამს მივიდგამდი ხოლმე. არა, ახლაც მიკვირს, ასეთი ტანმორჩილი, კაცმა რომ თქვას, არასპორტული აღნაგობის ბიჭი როგორ ვიმორჩილებდი იმ რკინის ღერძს, რომელზეც ათასნაირ ვარჯიშს ვასრულებდი... ფეხბურთი მიყვარდა, დილიდან დაღამებამდე ბურთს დავსდევდი, არც ჭიდაობა იყო ჩემთვის უცხო, კარგადაც ვჭიდაობდი, მაგრამ ვგრძნობდი, რომ ჩემგან ვერც ფეხბურთელი და ვერც დიდი მოჭიდავე დადგებოდა.

ჩვენს ქუჩაზე თორმეტი სახლი იდგა, ყველა ეროვნების ხალხი ერთმანეთში იყო არეული. ეროვნებას ვინ აქცევდა ყურადღებას. უბნელი ბიჭები ახლო მეგობრები ვიყავით. ამ ქუჩაზე იზრდებოდნენ აკადემიკოსი თამაზ გამყრელიძე, პროფესორი თამაზ შილაკაძე, ცნობილი ალპინისტი კაკო მარი, ექსტრასენსი ავთო ლომსაძე... სხვათა შორის, ყველანი თბილისის საპატიო მოქალაქეები

ვართ. მაშინ, ბავშვობაში, ტრუსებში რომ დავრბოდით, ვინ იფიქრებდა, თუ ამ ერთი პატარა თბილისური ქუჩიდან ამდენი ცნობილი ადამიანი გამოვიდოდა.

ერთი პატარა ოთახი მქონდა, ზამბარებიანი საწოლი მედგა, პატარა მაგიდა, სკამი და ტუმბოზე რადიომიმღები „ურალ-49“. ეს ერთი ციციქნა ოთახი სასტუმროსავით იყო, მთელი ბიჭები იქ იყრიდნენ ხოლმე თავს.

ეჰ, დედაჩემი ისეთი ქალი იყო, მე კი არა, მთელ უბანს უყვარდა.

ავად რომ ვარ ხოლმე, დედაჩემს მოვუხმობ – მიშველე დედიკო-მეთქი და ეტყობა ღმერთიც შეისმენს ჩემს ვედრებას და დედაჩემიც... რაღაცნაირ შვებას მართლაც ვგრძნობ. ეს ალბათ მაინც ფსიქოლოგიური მომენტია, მაგრამ ასე კია და... ნამდვილი ქართველი ქალი იყო... დედა რომ „იანანას“ გიმღერებს, ის უსათუოდ დასაფასებელია. ძალიან თბილი და გულისხმიერი დედა მყავდა...

ბარნოვის ქუჩის დასაწყისში, აღმართზე, 42-ე რუსულ სკოლაში ვსწავლობდი. დედაჩემი კუთხეში დამხვდებოდა, სანდლებს გამხდიდა და შინ ასე ფეხშველა მიშვებდა. ომის დრო იყო, ყველას უჭირდა, ბევრს არც ფეხსაცმელი ჰქონდა და არც საჭმელი. მომჭირნედ ვცხოვრობდით, ყველაფერს ვუფრთხილდებოდით, მით უმეტეს, ონავარი ბიჭი ვიყავი, ერთს გავეკრავდი ქვას ფეხს, ბურთივით ავკენწლავდი და მორჩა, იმ ფარატინა საზაფხულო ფეხსაცმელებს წამში გადავრებოდა ძირი...

ბიჭები კვალის ქუჩაზეც გავდიოდით, გრიბოედოვზეც, ქუჩა ქუჩას ეჯიბრებოდა ფეხბურთში, ყველას ვუგებდით. მერაბ სუპატაშვილი გეყავდა გუნდში, ახალგაზრდობაში გარდაიცვალა. ისე თამაშობდა, უბნელებმა ბორია პაიჭაძე შევარქვით. აბა, ასეთ გუნდს ვინ მოუგებდა!

ხანდახან ჩხუბიც მოგვდიოდა სხვა უბნელებთან და ბიჭები იქაც ერთმანეთის გვერდით ვიდექით. ტყუილს ბავშვობიდან ვერ ვიტანდი, გული მერჩოდა და ხშირად ჩხუბი ამ მიზეზით დაიწყებოდა ხოლმე. ხანდახან მშობლებთან დამაბეზლებდნენ, თქვენმა შვილმა მცემალ და სამსახურიდან გვიან დაბრუნებული მამაჩემიც კოჭებს ამიწვავდა, ეს როგორ გაბედე, რა ყარამან ყანთელი გამომიხვედი, იცოდე, ჭკუით იყავი, თორემ მე ვიცი შენი ამბავიო. იცოცხლე, მეორე დღეს იმ დამბეზლებელს ჩემგან დღე დაადგებოდა!..

...სტადიონზე ტროლეიბუსით მივდიოდით, უკანა მხრიდან შევახტებოდით, ბუფერზე დავდებოდით. სტადიონთან კი ბიგელებს ჩამოვუშვებდით და ჩამოვხტებოდით. ჩვენი ჭკუით, ასე უფრო ფასი დაედებოდა ნამდვილი პაიჭაძისა და ჯეჯელავას თამაშის ნახვას. მაგრამ მთავარი ეს არ იყო, მთავარი ცხენებზე ამხედრებული მილიციონერებისგან დასხლეტა იყო, თუ იყოჩაღებდი და ცხენს ლაჯებქვეშ გაუძვრებოდი, თავი ქუდში გქონდა, სტადიონზე მოხვედრილი იყავი. ერთხელაც, მე დავუძვერი მილიციას, შევედი სტადიონზე და ძალიანაც ვისიამოვნე ჩვენი ბუმბერაზი ფეხბურთელების თამაშით, მაგრამ ჩემმა მეგობრებმა ეს ვერ მოახერხეს და სტადიონზე ვერ მოხვდნენ. შინ, ცოტა არ იყოს, ცხვირაბზეკილი დავბრუნდი, ხუმრობა საქმე ხომ არ იყო, პაიჭაძის თამაში

ცოცხლად ვნახე. ვხედავ, ბიჭები ცხვირჩამოშვებულები ჩამომსხდარან კიბეზე და მელოდებიან. დამინახეს თუ არა, მომცვივდნენ, პაიჭაძე თუ ნახეო...

– როდის დაქორწინდით, როგორ გაიცანით თქვენი კნეინა?

– ერთმა მოკრივემ გამაცნო, კარგი ბიჭი იყო, დეიდაშვილი მყავს, უცხო ენებზე სწავლობს და უნდა გაგაცნო. მერე დავახლოვდით, ერთმანეთიც შევიყვარეთ და ახალი წლის წინ, 1950 წლის 29 დეკემბერს დავექორწინდი მარია თამაზიანზე. ქორწილს ცნობილმა მოკრივემ და სპორტულმა მოღვაწემ, განთქმულმა ტოლუმბაშმა ანდრო ნავასარდოვმა უთამადა.

არ გაინტერესებთ, სად წავიყვანე ჩემი კნეინა საქორწინო მოგზაურობაში? 1951 წლის დამდეგს საქართველოს პირველობის მოგების შემდეგ რესპუბლიკის ნაკრები კაუნასში გაემგზავრა, საბჭოთა კავშირის პირად-გუნდურ ჩემპიონატში მონაწილეობის მისაღებად. მარიაც თან ვიახლე. ლიტვაში ერთი თვე დავყავით. რაც შეეხება ჩემპიონატს, ქვემსუბუქ წონით კატეგორიაში გამოვდიოდით. ჩემს წონაში ყველაზე ძლიერი სამსონოვი და უდოდოვი იყვნენ. მართალია, ჩემპიონობა მოვიპოვე, მაგრამ ტრავმაც მივიღე. პირველი წონა აკკარი, 130-კილოგრამიანი შტანგა იყო. ცოტა უხერხულად დავუშვი. მახსოვს, რუსმა მსაჯმა, კრილოვმა დამიძახა და მითხრა, თუ კიდევ დააგდებ შტანგას, შეჯიბრებიდან მოგხსნიო. ბოდიში მოუხადე, უნებურად მომივიდა-მეთქი. მეორე ცდაზე უკვე 140-კილოგრამიანი შტანგა აკკარი, გულზე ჩამოვიდე და ფიცარნაგზე დავდე. ჩამოვედი და სავარჯიშო ოთახში შევედი, ჩავჯექი, ბუქნი გავაკეთე და ვეღარ გავიმართე, წელი გამიკავდა, ისე მტკიოდა, რომ ძალოსნურ ბანდაეი ვერ მომხსნეს და სასწრაფო დახმარების ბრიგადა გამოიძახეს, იატაკზე დავწექი და ვერ ვინძრეოდი. ექიმებმა საკაცეზე დამაწვინეს და სასტუმროში რომ ამიყვანეს, ძლივს გადამაგორეს საწოლზე.

...იცოცხლე, რუსები მეცხრე ცაზე დაფრინავდნენ, საქსონოვსა და უდოდოვს თითო ცდა კიდევ ჰქონდათ, მაგრამ ღმერთი მაღალია, მე ვერ შემწვდნენ და ასე გავხდი ჩემპიონი. რა თქმა უნდა, დაჯილდოებაზე ვერ მივედი და ოქროს მედლის წამოსაღებად ჩემი მარია გავაგზავნე. თავის წონაში სვეტილკოც გახდა ჩემპიონი.

ერთხელაც, მეუღლეს შევპირდი, შეკრებაზე წავიყვან-მეთქი და პირობაც ავუსრულე. მაგრამ იქ ჩასულებს პირველმა შემხვედრმა ცუდი ამბავი გვამცნო: შეკრებაზე მეუღლის ჩამოყვანა სასტიკად იკრძალება, აგერ, მსოფლიოს ჩემპიონის არკადი ვორობიოვის მეუღლე უკან გააბრუნეს და სხვებიც გაგვაფრთხილეს, აქ დასასვენებელი სახლი არ გეგონოთ, შეკრებაა და ცოლების ადგილი არ არისო. აბა მე რა, იხტიბარს გავიტეხდი! აბა, რაიმეს თქმა გამიბედონ-მეთქი, იქით ვიქაძნებოდი.

ხოლო, როცა მწვრთნელმა მეც იგივე გამიმეორა, ასე ვუპასუხე: ვორობიოვი თავისი სახლიდან ველოსიპედიტაც კი ჩამოვა, რა ბევრია 80 კილომეტრი, მე კი 3000 კილომეტრი გამოვიარე-მეთქი. თან ჩემოდანს ხელი

დავაგლე და კარისკენ რამდენიმე ნაბიჯი რომ გადავდგი, მწვრთნელი გამომეკიდა: კარგი, კარგი, მაგდენსაც ნუ იზამ, დარჩეს შენი მეუღლე, ოღონდ ადგილს სხვა კორპუსში მოვუნახავთო.

აბა, ცოლს მარტოს ხომ არ გაუშვებდი და მეც გადავდი, გუნდისგან განცალკევებით ვცხოვრობდი. თურმე მომსახურე პერსონალის ყოფილა ის კორპუსი. თბილისიდან ბლომად არაყი ჩავიტანე, ჩვენებური, ჭაჭისა და იქაურ მზარეულს ვაჩუქე. ლამის იყო, მოსამსახურედ დაგვიდგა, სულ დელიკატესებს გვიმზადებდა.

რუსებმა ეს გაიგეს და ტყავი გააძრეს, იმან კი: თქვენ რა, სტუმარ-მასპინძელი არ იცით, ეს კაცი ჩემი სტუმარია, ჩემს კორპუსში დაიდო ბინა და მეც კაცურად ვმასპინძლობო.

სხვათა შორის, ყველა ჩემი მიღწევა ჩემი მეუღლის დამსახურებაა. ის მაგულიანებდა, ის მამხნევებდა. გარდა ამისა, ოთხი ბავშვის აღზრდა პატარა საქმეა?! არავინ გვეხმარებოდა, მარტონი ვიყავით.

– თქვენს შვილებზე არაფერი ვიცით...

– ო, ეს ჩემი სისუსტეა. ხუთი ქალიშვილი მყავდა... ერთი, პირველი ტყუპისცალი, ხუთი თვისა ფილტვების ანთებით გარდამეცვალა...

ავსტრიის მსოფლიოს ჩემპიონატისწინა შეკრებაზე რომ გამომიძახეს, ჯერ კიდევ სულ თოთო ბავშვები ძლივს გამაშვებინეს ხელიდან. შეკრება იალტაში მოეწყო.

იქ, პლაჟიდან კლდე მოჩანდა, თავში კინკილა ნაძვის ხე იდგა. ჩავიფიქრე, იქ თუ ავალ, ბავშვები კარგად დამხვდებიან-მეთქი. და კლდეზე ასვლა ავიხირე. მაშინ პაპიროსს ვეწეოდი და ძლივს, დიდი გაჭირვებით, ქოშინ-ქოშინით მივადწიე იმ ადგილამდე. აი, მაშინ კი ვთქვი, ასე საქმე წინ ვერ წავა-მეთქი და ისე ვივარჯიშე, ისეთ ფორმაში ჩავდექი, რომ მერე ლამის სირბილ-სირბილით ავდიოდი იმ ნაძვის ხესთან.

თურმე ტყუილად არ ვნერვიულობდი...

ჩემ თანაგუნდელს ივანოვსაც იმ დროს დაეღუპა თოთო ბავშვი და მეორე დღეს ისევ დაბრუნდა შეკრებაზე. გავგიჟდი, რამ ჩამოგიყვანა-მეთქი და, აბა რა უნდა მექნათ, მიპასუხა. ჩემთვის რომ ვინმეს შეეცოცხლებინა, იქ გამჩერებელი ვიყავი! იალტაში ძმამ ჩამომაკითხა, არც იმას უთქვამს არაფერი, მეუღლესაც რომ ველაპარაკებოდი ტელეფონით, იმანაც დამიმალა... ეჰ, რაც იყო, იყო...“.

ოთხი ქალიშვილიდან სამი ექიმია, ერთი მუსიკის მასწავლებელი. ნაბოლარა ქრისტიანა უნგრეთში ცხოვრობს ქმარ-შვილთან ერთად.

სიძეებიდან ორი ექიმია, ერთი ინჟინერი, ერთი ეკონომისტი.

ხუთი შვილიშვილი მყავს, ოთხი ბიჭი და ერთი გოგო. ბავშვები სულ ჩემთან არიან. სხვათა შორის, ამას წინათ შვილიშვილი წავიყვანე ცურვაზე. იქ მომუშავე ქალბატონმა მიცნო, წამოხტა, მომესალმა, მომიკითხა, მომეფერა... ძალიან გამიხარდა, ამდენი ხანია გასული და კიდევ მცნობენ და მაფასებენ.

– თქვენს პირველ მწვრთნელს როგორ გაიხსენებთ?

– მართლაც ძალიან ხშირად მახსენდება ჩემი პირველი მწვრთნელი და მასწავლებელი. პაველე გუმაშიანი ძალიან ჭკვიანი და გულისხმიერი ადამიანი იყო. ახალგაზრდობაში სათანადო ყურადღება ვერ მივაქციე და ამის გამო გული მწყდება... ძალოსნობის ყველა ნიუანსი ხუთიანზე იცოდა.

მთელი თაობები აღზარდა, ერთმანეთზე უკეთესი ძალოსნები. მასთან ვარჯიშობდნენ სპორტის დამსახურებული ოსტატები, მსოფლიოს რეკორდსმენები მოისეი კასიანიკი, ვლადიმირ სვეტილკო, მამია ჟღენტი, ხაიმ ხანუკაშვილი, თქვენი მონა-მორჩილი... ჰო, კიდევ, ევროპის ჩემპიონი და მსოფლიოს მეორე პრიზიორი, მსოფლიოს რეკორდსმენი აკოფ ფარაჯიანი, რომელიც 1959 წელს მოსკოვში გადავიდა. საინტერესოა, რომ გუმაშიანი სსრ კავშირის დამსახურებული მწვრთნელი 1967 წელს გახდა, მანამდე თბილისიდან მოსკოვში საბუთები არ გაუგზავნიათ...

– გაგონილი მაქვს, თითქოს სომხებს უნდოდათ თქვენი გადაბირება...

– ოლიმპიური ჩემპიონი რომ გავხდი, დელეგაცია დელეგაციაზე მოდიოდა ერევნიდან. არ წავვედი, მოსკოვშიც შემომთავაზეს გადასვლა, მაგრამ ვერც იმათ გადამიბირეს. ჩემს ქალაქს, ჩემს ქვეყანას როგორ ვუღალატებდი! ზემელზე დავიბადე და გავიზარდე, რომ გამჭრან, ბულაჩაურის წყალი გადმოდინდება. ჩემი მუდმივი საცხოვრებელი კი დიდმის სასაფლაო იქნება.

ამიტომაც ვთხოვ ახალგაზრდებს თავიანთი ქვეყნის, მამულის, ქალაქის სიყვარულს...

– თქვენი მეგობრები, თქვენი გივი კარტოზია...

– ჩემს მეგობრებს ვენაცვალე, წასულებს თუ აქ დარჩენილებს. ვახტანგ ბალავაძეს ვურეკავ ხოლმე და ძველ ამბებს ვიხსენებთ. იურა ოსიპოვი, გურამ საღარაძე, ლევან თედიაშვილი მირეკავენ...

...რვა წელი გავიდა გივი კარტოზიას დაკრძალვის შემდეგ და ყოველ წელიწადს გავდივარ სასაფლაოზე. სანამ სული მიდგას, ასე იქნება. ეჰ, ჩემი გივი – პატარასთან პატარა იყო, დიდთან დიდი. ყველგან ის იყო გადამხდელი, ვერ დაასწრებდი.

ჰელსინკის ოლიმპიადაზე, პირველი ვარჯიშის შემდეგ დამემშვიდობნენ გივი კარტოზია და ვახტანგ ბალავაძე. უკვე ღამის 12 საათი იყო და ოლიმპიური სოფლისკენ ბოლო ავტობუსი გადიოდა. მე მოგვიანებით მიწვედა ფიცარნაზე შემდეგი გასვლა. სპორტსმენები რეჟიმში იყვნენ და დაგვიანებას არავინ

აპატიებდათ. მერე, ძალოსანთა დარბაზიდან ისე შორს იყო ოლიმპიური სოფელი, შუა ღამით რომ წასულიყვნენ, დილაამდე ვერ ჩააღწევდნენ. გამომშვიდობებისას გივი კარტოხიამ მხარზე მხარი მომადლო და მითხრა: „ჩემი ძალა შენ, ჩემი ძალა შენ! აბა, რაფო-ჯან, იცოდე, უოქროსმედლოდ არ დაბრუნდე სოფელში, ჩვენი ქვეყანა, ჩვენი სამშობლო ასახელე“...

გამთენიისას ოლიმპიურ სოფელში რომ დაებრუნდი, ავტობუსიდანვე მოკვარი თვალი მოუსვენრად მოსიარულე ორი კაცის ლანდს. მაშინვე ვიცანი – გივი კარტოხია და ვახტანგ ბალაგაძე იყვნენ. უკვე გაგოთ ჩემი გამარჯვების ამბავი და ჭიშკართან მელოდებოდნენ. როგორც კი ავტობუსის კარი გაიღო, გივი ჩემკენ გამოქანდა და დაიძახა: რაფო, არ გაბედო და ავტობუსიდან ფეხი არ ჩამოადგაო. მომვარდა, გადამეხვია, კიბეზე ჩამოსვლა არ მაცალა, პირდაპირ ხელში ამიტაცა და ნახევარი სოფელი მხარზე შებმული შემომატარა. ზემოდან ჩამოვძახე: გივი-ჯან, ეს მედალი შენიც არის, შენმა სიტყვებმა ძალა გამიათკეცა-მეთქი. ვახტანგ ბალაგაძემ კი ლექსი მომიძღვნა ექსპრომტად. ისეთი გახარებულები იყვნენ, თითქოს მათ მოეპოვებინათ ჩემპიონობა.

მიჭირს ლაპარაკი, ჩემი გივი... სარეცელზე მიჯაჭვულს საავადმყოფოში რომ მივაკითხე, ახლა მე დავადე ხელი და ჩემი ძალა შენ, ჩემი ძალა შენ-მეთქი... ვერ ვუშველე, ვერ გადავარჩინე ჩემი ძვირფასი მეგობარი.

...ახალგაზრდობაში რუსთაველზე, ბორჯომის წყლებთან (ლალიძის წყლების გვერდით) გვქონდა ბიჭებს ბირჟა, მერე, რომ დაგკაცდით, მეგობრები ოჯახებში ვიკრიბებოდით, დომინოს ვთამაშობდით, ნარდს ვავორებდით, ათას ჭორ-მართალს ვყვებოდით. ახლა კი, მეგობრები, მონატრებული ამხანაგები ერთმანეთს ძირითადად გასვენებებში ვხვდებით...

– **პურმარილებზეც ხშირად მინახიხართ...**

– ჰო, იუბილევებზე მეძახიან ხოლმე, მიხარია, კიდევ რომ ვახსოვარ ხალხს. ერთ კურიოზულ შემთხვევასაც გავიხსენებ.

1994 წელს საქართველოში ჩინეთის სპორტული დელეგაცია ჩამოდიოდა და ოლიმპიური ჩემპიონები და პრიზიორები გამოგვიძახეს, დახვდითო.

თვითმფრინავი აგვიანებდა, ორი-სამი საათი გვქონდა დრო და ცნობილ ველიამინოვის სახინკლეში გადავწყვიტეთ თავის შექცევა. ორმეტრიანი ხალხი რომ შევიდნენ – ოთარ ქორქია, ნოდარ ჯორჯიკია, ამურა ციმაკურიძე და მე, ლილიპუტი, უცებ მთელი დარბაზის ყურადღების ქვეშ მოვექცით.

მარმარილოს მაღალი მაგიდები იდგა, ორიარუსიანი. შევუკვეთეთ ხინკალი, ლუდი, არაყი. ვხედავ, მაგიდაზე სამივეს ლუდის თითო კათხა უდგას, კი მაგრამ, მე არ მესმევა, თუ როგორ არის ჩემი საქმე-მეთქი, გამიკვირდა. აგერ, დაბლა სართულზეა, ვერა ხედავ, აბა, ამ სიმაღლეს რას მოსწვდებიო, ტრადიციულად იოხუნჯა ჯორჯიკიამ.

ცოტათი რომ შეთვრა, ნოდარმა ჩემი პიჯაკი ჩამოსხნა საკიდიდან და რის ვაი-ვაგლახით ჩაიცვა, კაცო, არ გაიჭიმო, არ გახიო-მეთქი. მართლაც, ორივე სახელოსთან ერთიანად ჩამოირღვა. ნოდარი შეწუხდა: რაფო-ჯვან, არ გეწყინოს, ახალს გიყიდი, მანამდე ჩემი პიჯაკი ჩაიცვიო. რომ ჩავიცვი, დამის პერანგით მქონდა, ხალხმა სიცილი ატეხა. იქვე, იმავე ქუჩაზე ატელიე იყო და იქ გავაკერინე.

– ვიცი, კახი კახიაშვილთან და გიორგი ასანიძესთან განსაკუთრებული დამოკიდებულება გაქვთ...

– იცი, რა მაგონდება? 1992 წელია, ძალოსნობის დარბაზში ერთი ნათურა ბუტავს და იქაურობა შეშის ღუმელს გაუმჭვარტლია. იმ ღუმელით ვთბებოდით. კახი კახიაშვილი ოლიმპიადაზე მიდიოდა და გზა დაულოცე. 40 წელი ველოდით ოლიმპიურ ოქროს მედალს და კახიმ ეს გმირობა ჩაიდინა. კახის მერე კი 12 წელი გავიდა და ახლა გიორგი ასანიძემ გაგვახარა!

2004 წელს, ზურაბ ზვიადაური და გია ასანიძე ათენიდან ოქროს მედლებით რომ დაბრუნდნენ, გრანდიოზული დახვედრა მოვუწყვეთ თავისუფლების მოედანზე. სიხარულისგან ვევიროდი, მეორე დღეს ხმა აღარ მქონდა. სამ სიხარულს მოვესწარი – ჩემსას, კახისას და ახლა ასანიძისას-მეთქი...

– მოდით, მკითხველს ისიც გავახსენოთ, საქართველოს ძალოსნობის ფედერაციამ მეოცე საუკუნის საუკეთესო ძალოსნად თქვენ რომ დაგასახელათ, მეორე ადგილი კახიაშვილს მიეკუთვნა, მესამე – ასანიძეს.

– სხვათა შორის, 1999 წელს, 70 წლის იუბილეზე კახიმ საბერძნეთიდან მოსალაცი ბარათი გამომიგზავნა, ძვირფასი განძით ვინახავ:

„Дорогой Рафаэль!

Поздравляю Вас с замечательным юбилеем, желаю Вам крепкого здоровья, долгих лет жизни и бодрости.

70 лет – срок немалый, коль зреешь на Кавказе.

Так будь-же счастлив и здоров, Мой дорогой Рафаэль!

Вы являетесь моей путеводной звездой.

Ваш Кахи“

– მართლა გულის ამაჩუყებელი ბარათია... ბატონო რაფო, სპორტული კარიერის შემდეგ, როგორც სპეციალისტმა, ძალოსნობასთან სულ გაწყვიტეთ კავშირი?

– არა, საერთაშორისო კატეგორიის მსაჯი ვარ და საქართველოს ოლიმპიური ნაკრების კონსულტანტი. როგორც შემეძლო, ვეხმარებოდი ჩემ საყვარელ სახეობას.

ისე, 1962 წელს „დინამოს“ საბჭოში მივედი მწვრთნელად, მაგრამ შედეგები მაშინვე რომ მომთხოვეს, მივხვდი, არასერიოზულ ხალხთან მქონდა საქმე და წამოვედი. შტანგა, ძალოსნობა ისეთი საქმეა, შვიდი-რვა წელიწადი მაინც გჭირდება, მუხლმოუხრელი მუშაობის შედეგად რომ გაზარდო კარგი სპორტსმენი. ესეც იმ შემთხვევაში, თუ ახალგაზრდას ამის ნიჭი აღმოაჩნდა.

ამიტომაც სხვა საქმეს მოვიკიდე ხელი, თითქმის ოცდაათი წელიწადი – 1962-92 – ვაჭრობის სისტემაში ვიმუშავე.

ისე, დაუსწრებლად დავამთავრე საქართველოს ფიზიკულტურის ინსტიტუტის მწვრთნელთა ფაკულტეტი.

– ბატონო რაფო, ბიჭი რომ შეგძენოდათ, ძალოსნობაში მიიყვანდით?

– არავითარ შემთხვევაში! ისე დავბერდი, ერთადერთხელ დამარტყა ნემსი ცხონებულმა ზაქრო თელიამ, ახლა კი ნემსებით თუ აბებით არიან გაჭყეპილი მთელი მსოფლიოს ძალოსნები.

...ღვთის ნებით, რაფაელ ჩიმიშკიანი კვლავ ფორმაშია – დილა-საღამოს ვარჯიშობს, რგოლებზე იწევა, ათასში ერთხელ შტანგასაც მიეპარება ხოლმე, ოღონდ დაწოლილი, ას კილომდე ვწევ, მეშინია, ფეხზე მდგომს სისხლძარღვები არ დამიწყდესო.

და... არც ერთი დღესასწაული, არავის დაბადების დღე არ ავიწყდება, ტელეფონს აიღებს და მოგილოცავს!..

დავით ჭელიძე